

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนมุสลิม ในพื้นที่ เขตหนองจอกกรุงเทพฯ
เพื่อการจัดการขยะให้เป็นศูนย์อย่างยั่งยืน

NETWORKING OF MUSLIM COMMUNITY PARTICIPATION IN NONG CHOK AND
BANGKOK FOR SUSTAINABLE ZERO WASTE MANAGEMENT

ทศพร มะหะหมัด¹ และ นิติบดี สุขเจริญ²

Tosaporn Mahamud and Nitibodee Sukjaroen

Article History

Received: 17-01-2024; Revised: 08-11-2024; Accepted: 09-11-2024

<https://doi.org/10.14456/jsmt.2025.6>

บทคัดย่อ

บทนำ: การจัดการขยะถือเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครเพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในเขตพื้นที่โดยมุ่งศึกษา ระบบแบบแผนในชุมชนให้เกิดความเข้าใจสร้างความยั่งยืน โดยโครงการวิจัยเป็นการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนมุสลิม ในพื้นที่ เขตหนองจอกกรุงเทพมหานคร **วัตถุประสงค์ของการวิจัย:** 1. เพื่อเป็นการเผยแพร่การดำเนินการจัดการขยะให้เป็นศูนย์ ของชุมชนต้นแบบแผ่นดินทองคอยรุดดิน เขตหนองจอก 2. เพื่อศึกษาสร้างรูปแบบชุมชนต้นแบบให้เกิดเป็นศูนย์กลางแห่งความยั่งยืนในเขตพื้นที่หนองจอก) 3. เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนมุสลิม 5 ชุมชน ในพื้นที่เขตหนองจอกเพื่อการจัดการขยะให้เป็นศูนย์อย่างยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้ผ่านชุมชนต้นแบบ **ระเบียบวิธีวิจัย:** เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้วยการเรียนรู้ผ่านชุมชนต้นแบบเพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมโดยมีการจัดสัมมนา ให้ความรู้ของทั้ง 5 ชุมชน ในพื้นที่เขตหนองจอก กรุงเทพฯ ด้วยการเรียนรู้ผ่านชุมชนต้นแบบ ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะให้สอดคล้องกับทุกมิติของชุมชน โดย ในชุมชนทั้ง 5 ดังนี้ ดารุลมีนา, ลำสลิททอง, ผดุงพันธ์, เรียบคลอง 13, นูรุดดินบ้านเกาะ, โดยเก็บข้อมูลแบ่งทีมวิจัย สัมภาษณ์ลงพื้นที่ให้ความรู้แต่ละชุมชน **ผลการวิจัย:** พบว่ามีการแบ่งแยกการนำข้อเสนอของชุมชนต้นแบบไปประยุกต์ใช้ ทั้งในส่วนการบริหารจัดการ ขยะในรูปแบบต่างๆและสร้างมาตรฐานการจัดการขยะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณสมบัติในการเข้าสู่การเสนอรางวัลในครั้งต่อไป **สรุป:** ผลการวิจัยสามารถนำมาพัฒนาชุมชนนำร่องทั้ง 5 ชุมชน ให้สอดคล้องของแต่ละชุมชนที่เป็นมิติชุมชนที่ต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดการ; ความยั่งยืน; การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย; ชุมชนมุสลิม; การจัดการขยะให้เป็นศูนย์

¹อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Lecturer, Graduate School of Business Administration, Faculty of Graduate School, Kasembundit University

Email tosaporn.mah@kbu.ac.th *Corresponding Author

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Asst. Prof., Dr. Centre of Research, Kasembundit University

ABSTRACT

Introduction: Waste management is an important policy in developing the Bangkok area to solve the problem of waste volume and to create an understanding of people in the area by focusing on studying the community's system to create understanding and sustainability. The research project is to create a network of Muslim community participation in the Nong Chok District, Bangkok. **Research objectives:** 1. To disseminate the implementation of zero-waste management of the prototype Phaen Din Thong Khoi Ruddin, Nong Chok District 2. To study and create a prototype community model to become a center of sustainability in the Nong Chok area) 3. To create a network of participation of five Muslim communities in the Nong Chok area for sustainable zero-waste management by learning through the prototype community. **Methodology:** was action research by learning through the prototype community to create a network of participation by organizing a seminar to provide knowledge of all five communities in the Nong Chok area, Bangkok, by learning through the prototype community in the context related to waste management to be consistent with all dimensions of the community. In the 5 communities as follows: Darul Mina, Lam Salit Thong, Phudung Phan, Riap Khlong 13, Nuruddin Ban Ko, by collecting data by dividing the research team, interviewing, and going to the area to provide knowledge to each community. **Results:** found that there was a separation in the application of the prototype community's proposals, both in terms of waste management in various forms and creating waste management standards, leading to the development of qualifications for entering the next award submission. **Conclusion:** the research results can be used to develop five leading communities to be consistent with each community's different community dimensions.

Keyword: Management; Sustainability; Participation; Networking; Muslim community; Zero waste management

1. บทนำ

ประเทศไทยมีขยะที่จะเพิ่มปริมาณมากขึ้นแล้วมีผลกระทบที่ตามมา (Yeesoontes, Et al., 2025) คือ ปัญหาสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ทำให้มนุษย์ เกิดโรคภัยไข้เจ็บ หากไม่ดำเนินถูกต้องปัญหาขยะจะยังส่งผลกระทบและกลายเป็นวิกฤตที่ร้ายแรงได้ในอนาคต การจัดการขยะจึงคาดว่าจะมีส่วนในการช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของชุมชน และสร้างรายได้ขึ้นจากขยะ ในเชิงต่อยอดสร้างมูลค่าให้ขยะเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนในอนาคตต่อไป (Worapongpat & Broewongtrakhul, 2022) โดยวิธีการลดก๊าซเรือนกระจกหลักที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเป็นสิ่งที่ควรนำมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ ประกอบกิจกรรม เพราะการดำเนินการในแต่ละรูปแบบมีส่วนก่อให้เกิด หรือลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้มากน้อยแตกต่างกัน (Panichayapichet, 2022) ทั้งนี้องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Ministry of Natural Resources and Environment, 2019) ได้พัฒนาคู่มือการคำนวณปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก สำหรับโครงการภาคพลังงาน และของเสีย วิธีจัดการขยะมูลฝอยที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ประชาชนทั่วไปควรตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าการจัดการขยะอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึง วิธีการควบคู่กันไปด้วย (Rudnik, 2019)

นอกจากนี้จากความเข้มแข็งของชุมชนมุสลิมที่ร่วมมือกับภาคส่วนราชการ เอกชนต่าง ๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม หากยึดจากจำนวนมัสยิดทั้งหมดในกรุงเทพมหานครตามที่สำนักงาน ระบุมีจำนวน 193 แห่ง (จดทะเบียน 185 แห่ง และไม่จด ทะเบียน 8 แห่ง)

นอกจากนี้ชุมชนบนเขตพื้นที่หนองจอกที่มีหลายรูปแบบในการบริหารจัดการที่ยังคงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบของการจัดการขยะ ได้จัดทำโครงการ ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) มีชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 35 แห่ง (Tanghirun, 2020) ผ่านการคัดเลือกโครงการประกวด ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โดยปรากฏชุมชนมุสลิมขนาดกลาง 2 แห่ง คือ ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดิน เขตหนองจอก มีความเกี่ยวข้องกับมัสยิดคอยรุดดิน (ลำต้นกล้วย) และชุมชนซอยวัดม่วงแถมมัสยิดฮารูน เขตบางรัก การดำเนินการของโครงการนี้จึงมุ่งไปที่กลุ่มชุมชนมุสลิมที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่อิหม่าม หรือผู้นำชุมชนมุสลิม นำไปปฏิบัติต่อไป จนถึงการร่างแนวปฏิบัติที่ดีให้ สร้างสรรค์โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะที่มีแกนนำที่เข้มแข็ง เครือข่ายที่เกื้อกูลกันในสังคมมุสลิมด้วยกัน ทั้งทั้งกรุงเทพมหานครด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นในการจัดการบริหารชุมชนนารองเพื่อสร้างความยั่งยืน และการดำเนินงานให้ได้มาตรฐานการจัดการขยะต่อไป เพราะการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาเป็นไปในรูปแบบของชุมชนในกรุงเทพมหานคร ในมิติที่ต่างกัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นการเผยแพร่การดำเนินการจัดการขยะให้เป็นศูนย์ ของชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดิน เขตหนองจอก (ชุมชนต้นแบบ)
2. เพื่อศึกษาสร้างรูปแบบชุมชนต้นแบบให้เกิดเป็นศูนย์กลางแห่งความยั่งยืนในเขตพื้นที่หนองจอก
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนมุสลิม 5 ชุมชน ในพื้นที่เขตหนองจอก กรุงเทพฯ เพื่อการจัดการขยะให้เป็นศูนย์อย่างยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้ผ่านชุมชนต้นแบบ

3. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตขององค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) มาจากชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดิน เขตหนองจอก (มัสยิดคอยรุดดิน (ลำต้นกล้วย)) ขอบเขตของพื้นที่ที่รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นกลุ่มผู้นำชุมชนมุสลิม หรืออิหม่ามประจำมัสยิดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตหนองจอก กรุงเทพฯ เป็นการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติต่อยอดตามความเหมาะสมในบริบทของพื้นที่ ขอบเขตของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียสำหรับร่างแผนงาน แนวปฏิบัติที่ดี และนโยบายการจัดการขยะให้เป็นศูนย์ ประจำมัสยิดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ร่วมกับคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาให้ มีความสอดคล้องกับการดำเนินการที่เหมาะสมตามหลักการทางศาสนา เพื่อขยายผลไปเป็นแนวทางปฏิบัติให้ผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนาประจำมัสยิดทั่วกรุงเทพมหานคร

3.1 ขอบเขตพื้นที่ จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากร ชุมชน คอยรุดดิน (ต้นแบบ) ชุมชนคอยรุดดิน มีทั้งหมด 135 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 1,300 คน

- 1) ทิศเหนือ ติดกับแขวงกระทุ่มราย ทางไปตลาดหนองจอก
- 2) ทิศใต้ ติดชุมชนซอยฮุสสลิมิน ลำต้นกล้วยบน
- 3) ทิศตะวันออก ติดกับแขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก ชุมชนหมู่บ้านอมรทรัพย์
- 4) ทิศตะวันตก ติดกับถนนเชื่อมสัมพันธ์

3.2 ขอบเขตพื้นที่ จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรของทั้ง 5 ชุมชนมีดังนี้

- 1) ชุมชนนุรุดดินบ้านเกาะ เลียบคลอง 13 จำนวน 176 ครัวเรือน ประชากร 757 คน
- 2) ชุมชนแผ่นดินทองอินดารูมินา จำนวน 112 ครัวเรือน ประชากร 508 คน
- 3) ชุมชนแผ่นดินทองนุรุดดิน จำนวน 224 ครัวเรือน ประชากร 1,198 คน
- 4) ชุมชนผดุงพันธ์ จำนวน 206 ครัวเรือน ประชากร 980 คน
- 5) ชุมชนล่ำสลิททองพัฒนา จำนวน 170 ครัวเรือน ประชากร 656 คน

4. การทบทวนวรรณกรรม

การสร้างเครือข่ายให้เกิดความยั่งยืนอันเป็นประโยชน์ในเชิงต้นแบบ ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยกากของเสียมีค่าจำกัด ความหรือค่านิยาม ที่ต่างกันออกไป ตามวัตถุประสงค์ แต่ไม่ว่าจะเป็นค่านิยามในลักษณะใดก็จะเห็นได้ว่าการของเสียเป็นวัตถุ หรือ สิ่งของที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว โดยสามารถแยกค่านิยามของคำว่าขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย ได้

Christensen (2011) ขยะมูลฝอย (Solid waste) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้ง ขว้าง เนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป หรือไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ ทำให้สิ่งนั้นกลายเป็นสิ่งหมดคุณค่า สำหรับกฎหมาย ของประเทศไทย โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้นิยามคำว่า “มูลฝอย” ไว้ในมาตรา 4 ว่าหมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติกภาชนะใส่อาหาร แก้ว วัสดุสัตว์ เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก วัสดุสัตว์หรือซาก สัตว์รวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่เก็บกวาดจากตลาด ถนน และที่สาธารณะต่าง ๆ

ประเภทของขยะมูลฝอย ได้จัดแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยชุมชน ออกตามลักษณะทางกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ Rudnik (2019) ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลายคือ ขยะที่เน่าเสียและ ย่อยสลายได้เร็วสามารถ นำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ รวมถึงซาก โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด

Muttamara et al. (1994) ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียจากบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุ เหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่ม แบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษ โลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะ ที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ

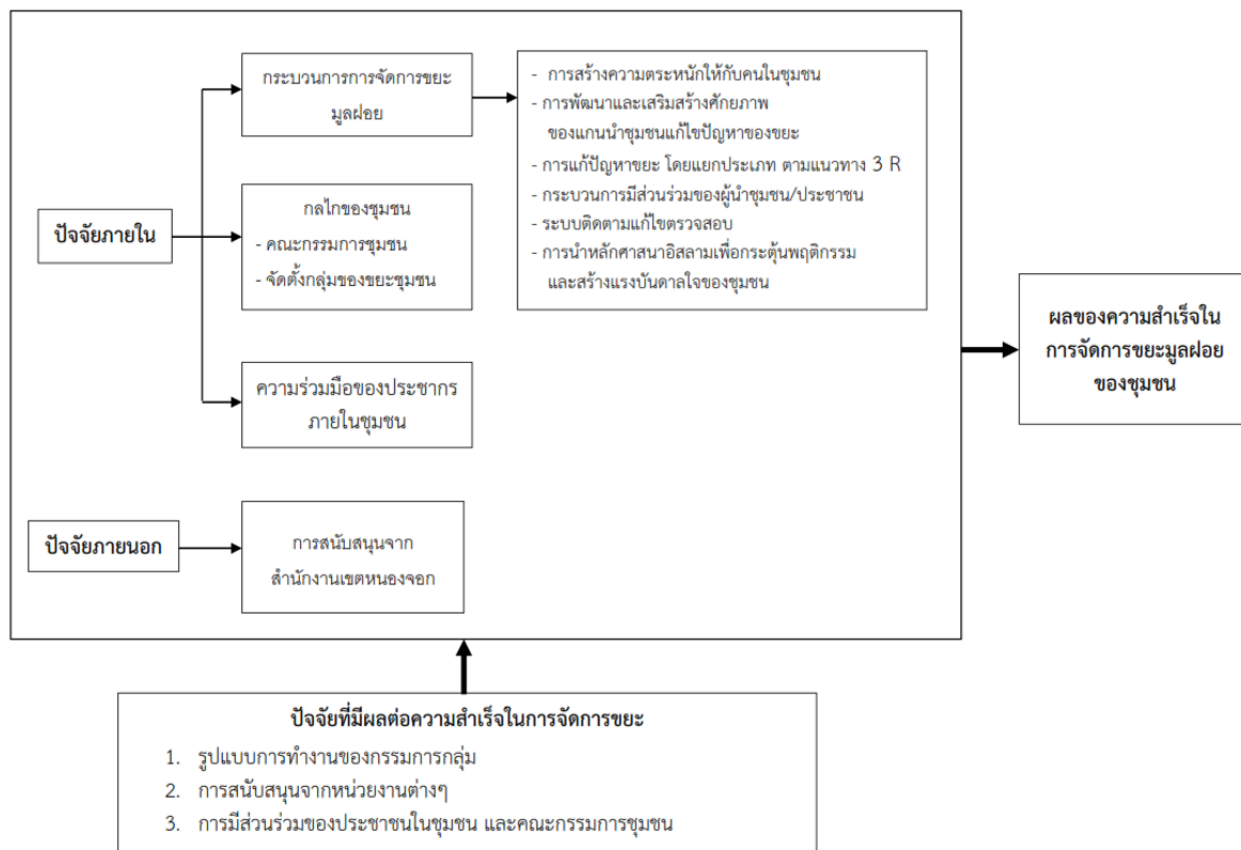
LaGrega et al. (2010) ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือ ปนเปื้อน วัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้ เกิดโรค วัตถุธรรมชาติไวไฟ วัตถุที่ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมวัตถุกัดกร่อน (McIntyre, 2007) วัตถุที่ก่อให้เกิด การระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารปรอทหรือสารพิษ กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะได้พบ น้อยที่สุด กล่าวคือ

Newton (2008) ขยะทั่วไป (General waste) หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นๆ นอกเหนือจาก ขยะย่อยสลาย ขยะ รีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุง พลาสติกบรรจุผงซักฟอกพลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปถุงพลาสติกเบ้าเนื้ออาหาร โฟมเบ้าอาหาร พอลิเบ้าอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้ เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ระเบียบวิธีวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะ แบ่งเป็น รูปแบบการทำงานของกรรมการกลุ่ม การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนรวมถึงกรรมการในชุมชน โดยแบ่งเป็น 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบไปด้วย กระบวนการจัดการขยะมูลฝอย กลไกของชุมชน และความร่วมมือของคนในชุมชน ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตหนองจอก ซึ่งทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกก่อให้เกิดเป็นผลสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

6.1 ระเบียบวิธีวิจัยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตลอดแผนงานวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) (McIntyre, 2007) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการผลิต การกระจายความรู้ รวมทั้งเป้าหมายของการปรับปรุงขีดความสามารถ และการปฏิบัติ ทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในทางปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นจริงทางสังคม ผ่านทางนักวิจัย กลุ่มผู้มีส่วนร่วม และกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบ มีส่วนร่วมถึงประเด็นปัญหาตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการการวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ ผลของการวิจัย การเจริญเติบโตและการพัฒนาของผู้มีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญในการออกแบบผลลัพธ์ ที่ต้องการ

6.2 รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานจริงตามแผนงาน

1) การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชนสร้างความคุ้นเคย รู้เขารู้เรา ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมในชุมชน ปัจจัยแวดล้อมมิติของแต่ละชุมชน พฤติกรรมการใช้และปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน 2) การจัดอบรม โดยมีการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักจุฬาราชมนตรี ท่านอาจารย์ อรุณ บุญชม มาให้ข้อเสนอ การจัดการขยะ การมีส่วนร่วมในสังคมในหลักการศาสนาอิสลาม 3) การจัดอบรมโดยชุมชนต้นแบบคอยรุดดิน โดยเชิญกรรมการและชุมชนนาร่อง ทั้ง 5 ชุมชนมาร่วมในการจัดสัมมนาเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะในเขตพื้นที่ชุมชน

7. ผลการวิจัย

7.1 ชุมชนนาร่อง ชุมชนคอยรุดดิน (ต้นแบบ)

เป็นชุมชนมุสลิมที่มีลำคลองปะทิวพาดผ่านกลางชุมชนและเป็นชุมชนที่มีธรรมชาติที่สวยงาม และอุดมสมบูรณ์ เดิมทีชื่อ ลำต้นกล้วย ซึ่งในอดีตมีการปลูกต้นกล้วยมาก มีคลองลำต้นกล้วยอยู่ในชุมชนที่มาใช้ชื่อคอยรุดดิน เนื่องจากใช้ชื่อตามมัสยิดคอยรุดดินที่อยู่ในชุมชน ซึ่งมีความหมายดังนี้ คอยรุด แปลว่า ความดี ดิน แปลว่า ศาสนา ซึ่งรวมความหมายแล้วคือชุมชนของความดีด้านศาสนา ชุมชนคอยรุดดิน มีประวัติของชุมชนคือ บรรพชนมาจาก 2 ถิ่นฐาน 1) มุสลิมที่มาจากปัตตานี 2) มุสลิมที่มาจากบ้านคว่ำ ซึ่งบรรพบุรุษมาจากชาวเขมรหรือที่เรียกว่า แขกจาม ที่ถูกเกณฑ์มาขุดคลองแสนแสบและมีการทำการเกษตรรวมถึงมีการตั้งชุมชนริมคลองทั้งสองฝั่ง เนื่องจากคลองลำปะทิวมีอุดมสมบูรณ์ ชุมชนคอยรุดดิน มีตระกูลที่เข้ามาก่อตั้งชุมชน 5-6 ตระกูล โต๊ะดำ ทองเจือ เหมศิริ ทิศตะวันออก ติดกับแขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก ชุมชนหมู่บ้านอมรทรัพย์ ทิศตะวันตก ติดกับถนนเชื่อมสัมพันธ์ ทิศใต้ ติดชุมชนขอลีฮัมสลิมิน ลำต้นกล้วยบน ทิศเหนือ ติดกับแขวงกระทุ่มราย ทางไปตลาด หนองจอก ชุมชนคอยรุดดิน ตั้งอยู่ในเขตหนองจอก ซึ่งการบริหารจัดการของชุมชนนี้ มีคณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลประชากรของชุมชน โดยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนเป็นการทำงานแบบ จิตอาสา โดยอยู่ภายใต้การดูแลจากสำนักงานเขตหนองจอก ชุมชนคอยรุดดิน มีจำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านลำต้นกล้วย ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชน ขอลีฮัมสลิมิน ลำต้นกล้วยบน เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งโรงเรียนบ้านลำต้นกล้วย ได้รับรางวัลชนะเลิศ Zero Waste ระดับประเทศปี 2565 ซึ่งจะส่งผลกับชุมชนด้วยเช่นกัน ชุมชนคอยรุดดิน มีการใช้สถานีอนามัยศูนย์สาธารณสุข 44 และใช้ระบบ อสส. ในชุมชนมีศูนย์สุขภาพดูแลโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งให้บริการที่มีสยิดคอยรุดดิน ชุมชนคอยรุดดิน มีทั้งหมด 135 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 1,300 คน แบ่งเป็น ผู้สูงอายุ 30 % วัยทำงาน 40% วัยรุ่น 25 % วัยเด็ก 5% ชุมชนพบว่าทางชุมชนไม่มีการย้ายถิ่นฐานเข้าออกในพื้นที่ ยังคงเป็นประชากรที่อยู่ในชุมชนดั้งเดิม ในชุมชนมีปัญหาเรื่องการศึกษา คือมีไม่เกิน 5% ที่จบระดับปริญญาตรี อาชีพในชุมชนส่วนใหญ่ทำการรับจ้างหรือเกษตรกรรม การคมนาคมภายในชุมชนเดินทางโดยรถ โดยใช้ถนนเชื่อมสัมพันธ์เป็นหลัก มีมัสยิดภายในชุมชนและในชุมชนอยู่ในการดูแลของสถานีตำรวจลำผักชี ในชุมชนมีตลาดน้ำพรประภา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น จำนวนพื้นที่เกษตรกรรม ลักษณะความอุดมสมบูรณ์ (พื้นที่เกษตรกรรมต่อจำนวนพื้นที่ชุมชน) โดยในปัจจุบันชุมชนมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 75 % แบ่งเป็น 1. การทำนา 2. ทำพืชสวนปลูกผัก 3. ประมงบ่อปลา เช่น ปลานิล ปลาดุก และปลาเบญจพรรณ 4. ประเภทของพืชพรรณ ประเภทของพืชพรรณ ได้แก่ ข้าว พืชผักสวนครัว และพืชสวน เช่น กล้วย มะม่วง ที่ปลูกตามไร่นา ของชาวบ้าน เป็นต้น

การใช้ประโยชน์จากการใช้ดิน เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในการทำการเกษตรและการอยู่อาศัย สภาพอากาศในชุมชนเป็นไปตามฤดูกาลไม่มีความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ชุมชนคอยรุดดิน มีความอุดมสมบูรณ์ของน้ำในพื้นที่ทำให้ชุมชนยังมีวิถีชีวิตแบบเดิมและยังมีความอุดมสมบูรณ์ของดินทำให้สามารถเพาะปลูกแล้วได้พืชทางการเกษตร ชุมชนคอยรุดดินมีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งน้ำ ได้แก่ คลองลำปะทิว และคลองลำต้นกล้วย ซึ่งเป็นแหล่งธรรมชาติที่ยังหล่อเลี้ยงวิถีชีวิตและอาชีพของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในการทำเกษตรกรรม เป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งไม่ประสบปัญหา

เรื่องการขาดแคลนน้ำมีคลองลำปะทิว ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ จึงทำให้มีกิจกรรมของชุมชนในการบริการนั่งเรือท่องเที่ยวชมคลองธรรมชาติสองฝั่งคลองได้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อทำความรู้จักจิตใจของคนในสังคมของท่านมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตคือ การทำขนมหม้อแกงโบราณ และขนมโบราณอื่นๆ อีกหลายประเภท ชุมชนคอยรุดตืนมีรองประธานชุมชนเป็นบุคคลต้นแบบด้านการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง โดยการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งได้เข้าอบรมและเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ แล้วนำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชน และนอกจากนี้ประธานชุมชนยังเป็นคนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบการแบ่งปันและแจกจ่ายอาหารให้กับสมาชิกในชุมชน

ชุมชนคอยรุดตืน มีกิจกรรมในชุมชนโดยฝึกเด็กและเยาวชนให้มีการเรียนรู้การรำตารีกำปส และเลิเกฮูลู ซึ่งได้มีการนำแสดงในโอกาสต่างๆ ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน รวมถึงกิจกรรมของเซตหนองจอกด้วย

ชุมชนคอยรุดตืน ยังคงมีการใช้ภาษาถิ่น(ภาษามลายู) ในบางคำในการสื่อสารในการดำรงชีวิตแต่ส่วนใหญ่จะมีการใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร ชุมชนคอยรุดตืน ในสมัยก่อนมีร้องเล่นลำตัดโบราณ มีการเล่นกลองรำมะนา มีการร้องเพลงอีแซว ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการสืบทอดร้องเล่นกิจกรรมดังกล่าว ชุมชนคอยรุดตืน ไม่มีการละเล่นหรือกีฬาประจำท้องถิ่น ในชุมชนไม่มีเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ในชุมชนเป็นมุสลิม 97%ผลผลิตหลักมาจากการทำเกษตรในชุมชน มาจาก 2 ส่วน ได้แก่ 1) การทำนาเป็นรายได้หลัก 2) การทำประมง การทำนา 30 % ไร่จ้าง (โรงงานภาคเอกชน) 30 % ไร่จ้างทั่วไป 30% ผู้สูงอายุและเด็ก 10% ทุนในการประกอบอาชีพมาจากการกู้ยืมและทุนส่วนตัว การทำนา ปีละ 3 ครั้ง ใน เมื่อ 3 ปีที่ผ่านมา มีเครือข่ายที่มาพัฒนาในชุมชนได้แก่ สโมสรโรตารีตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมาช่วยในการดำเนินการด้านตลาดน้ำ และมีสถาบันการศึกษาได้แก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เน้นกิจกรรมด้านอาชีพและรายได้เสริม สำนักงานเซตหนองจอกมาทำกิจกรรมด้านการจัดการขยะ ด้านชุมชนปลอดขยะได้รับการอบรมจากสำนักงานเซตหนองจอก โดยมีการดำเนินการแยกเป็น 2 แนวทางดังนี้ 1) มีการทำโครงการขยะให้เป็นศูนย์ โดยนำร่อง 10 ครัวเรือน โดยในมีการเข้ารอบ 1 ใน 100 ของประเทศ 3 ปีซ้อน ซึ่งมีเป้าหมายหลักอยากจะเข้าเป็น 1 ใน 10 ของระดับประเทศ 2) เพื่อให้เป็นชุมชนปลอดขยะ ตามที่ชุมชนได้รับความรู้จากสำนักงานเซตหนองจอก จึงทำให้มีการแยกขยะออกเป็น 2 ประเภท คือ • ขยะจากครัวเรือน เช่น น้ำมันจากการเหลือใช้ แยกเก็บเพื่อนำไปขายต่อ เศษอาหารแยกออกเป็นการทำปุ๋ยและนำไปให้อาหารปลา • ขยะรีไซเคิล มีการแยกไปขายเพื่อสร้างรายได้

7.2 รูปแบบ วิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดตืน มีการจัดการขยะมูลฝอย ทั้ง 4 ประเภท ตามหลัก 3Rs (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) โดยเริ่มต้นที่การใช้ให้น้อยลง ลดการใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ ที่ก่อให้เกิดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) การนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือ รีไซเคิล (Recycle) Reduce – ใช้น้อย

7.3 กิจกรรมการจัดการขยะเศษอาหาร การจัดการขยะเศษอาหารของชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดตืน นำขยะเศษอาหารไปใช้ประโยชน์เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการลดและคัดแยกขยะที่ต้นทาง

ภาพที่ 2

กิจกรรมการจัดการขยะเศษอาหาร

ที่มา: ผู้วิจัย

7.4 การสร้างแปลงผักจากขยะอินทรีย์ การสร้างแปลงผักจากขยะอินทรีย์ การนำเศษอาหารมาทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ย แปลงเกษตร ใช้เปลือกกล้วย เปลือกสับปะรด มันฝรั่ง หอมใหญ่ ขนไก่ และมูลวัว มาผสมทำปุ๋ย การนำขยะเศษอาหารไปใช้ประโยชน์ ทำน้ำหมักชีวภาพและเป็นอาหารให้สัตว์เลี้ยง เป็นการลดและคัดแยกมูลฝอยตา หลัก 3Rs การนำวัสดุพืชในชุมชนมาสร้างจุลินทรีย์ดิน เทพสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 3

การสร้างแปลงผักจากขยะอินทรีย์

ที่มา: ผู้วิจัย

7.5 กิจกรรมการจัดการขยะรีไซเคิล กิจกรรมการผลิตสินค้าต่างๆ จากขยะรีไซเคิล โดยสมาชิกในชุมชนจะมีการคัดแยกขยะรีไซเคิลและนำไปผลิตเป็นสินค้าต่างๆ ของชุมชน และนำไปขาย เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากของเหลือใช้ และลดปริมาณขยะในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง สำหรับรายได้ที่ได้จากการขายสินค้าจะนำไปเฉลี่ยคืนให้กับกลุ่มที่ผลิตสินค้าต่อไป และมีการระดมขวดพลาสติกใส่ใช้แล้วจากชุมชน ร่วมโครงการ “แยกขวด ช่วยหมอ” เพื่อนำไปทำเป็นชุด PPE ช่วยคุณหมอ 18 ขวด เท่ากับ 1 ชุด ที่สำนักงานเขตหนองจอก

ภาพที่ 4

กิจกรรมการจัดการขยะรีไซเคิล

ที่มา: ผู้วิจัย

7.6 กิจกรรมการจัดการขยะทั่วไปสำหรับขยะทั่วไปนั้นทางชุมชน มีการรณรงค์ใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม โดยส่งเสริมการใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก นอกจากนั้นก็จะคัดแยกขยะทั่วไป และนำไปทิ้งในถังขยะที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตหนองจอกที่นำมาวางไว้ตามจุดต่างๆ ของชุมชน เพื่อนำไปกำจัดโดยวิธีที่ถูกต้องต่อไป ส่วนขยะชิ้นใหญ่ที่ชำรุดเสียหาย และไม่สามารถใช้การได้แล้ว เช่น ตู้ เตียง โต๊ะ ฯลฯ ทางคณะกรรมการชุมชนจะประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกนำมาวางไว้หน้าบ้านและนัดหมายกับสำนักงานเขตหนองจอกมาจัดเก็บต่อไปการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกทั้งขยะลงถังให้ถูกต้อง และการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก

ภาพที่ 5

กิจกรรมการจัดการขยะทั่วไป

ที่มา: ผู้วิจัย

7.7 กิจกรรมการจัดการขยะอันตราย สำนักงานเขตหนองจอกได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับขยะอันตราย การคัดแยกขยะอันตรายที่ถูกต้อง และนำไปทิ้งในถังขยะอันตราย (สีส้ม) ที่เตรียมไว้ให้ เพื่อที่จะได้นำไปกำจัดตามวิธีการที่ถูกต้องต่อไป

ภาพที่ 6

กิจกรรมการจัดการขยะอันตราย

ที่มา: ผู้วิจัย

7. อภิปรายผล

1. ชุมชนเลียบคลอง 13 อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

1. ความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ ของโครงการ ประกอบด้วย

2. โครงการแปรรูปเศษอาหาร เป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ มี นายสมบัติ แสงสุข เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจาก มีความเมตตา มีบุคลิกความเป็นนักปฏิบัติ ช่างก่อสร้าง เกษตรกร ทำให้เข้าใจในกระบวนการดำเนินโครงการได้ง่าย ตลอดจนเป็นผู้นำชุมชน จึงรู้จักการบริหารจัดการด้วยประสบการณ์ การเรียนรู้

3. โครงการแปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นอุปกรณ์ในการปลูกพืชผักสวนครัว มี นางอารีย์ แสงสุข เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจาก เป็นแม่บ้านของผู้นำชุมชน จึงส่งเสริมพ่อบ้าน และพร้อมที่จะใช้แนวทางทุกด้าน เช่น การเสียสละเวลา เสียสละรายได้ ในการจัดการประชุม เพื่อจัดทำแผนชุมชน การฝึกอบรมต่างๆ นั้นคือไม่กอบโกยผลประโยชน์ในรูปแบบของเงินทองจากการค้าขาย ฝนช่วงระยะเวลาการทำกิจกรรมของโครงการ เนื่องจากมีแนวคิดทางศาสนาอิสลามว่า “อัลเลาะห์จะตอบแทนให้มากกว่า”

4. โครงการแปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นผลงานสิ่งประดิษฐ์ มี นางโสธญา แสงสุข เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจากมีอุปนิสัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น การอาสาจัดทำป้ายราคาขยะสำหรับการซื้อขายภายในชุมชน และ ป้ายการแลกเปลี่ยนขยะอันตราย ตลอดจนมีบุคลิกเป็นนักธุรกิจ รู้จักการจัดการ มีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ในวิถีของมุสลิม ด้วยจิตสำนึกของตนเอง นั่นคือ ให้ความสำคัญแก่พระเจ้ามากกว่าการทำธุรกิจ หรือความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

5. โครงการสร้างสถานที่คัดแยกขยะอันตราย มี นายชิษณุพงษ์ แสงสุข เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจาก เป็นเยาวชนรุ่นใหม่ ที่สามารถสืบสานงานจากรุ่นสู่รุ่น โดยเห็นพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้นำชุมชน จึงเข้าร่วมโครงการ และเมื่อดำเนินโครงการแล้ว จึงเกิดความรัก และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน จึงมีจิตสำนึกในการจัดการเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้หลักศาสนาที่ผู้ใหญ่อบรมสั่งสอนตามอัลกุรอาน

2. ชุมชนแผ่นดินทองอินดารัฐมีนา อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

ความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ ของโครงการ ประกอบด้วย

1. โครงการแปรรูปเศษอาหาร เป็นปุ๋ยมูลไส้เดือน มี นายวินัย สู่ไถมาน ผู้นำชุมชน คอเต็บหรือผู้สอนศาสนาประจำมัสยิดอินดารัฐมีนา และครูประจำโรงเรียนสุเหร่าหะยีมีนา เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจาก มีการวางแผน บริหารจัดการตามแนวทางการสอนอัลกุรอาน กับเด็ก เยาวชน ให้สามารถนำไปใช้ในโรงเรียน บ้านได้

2. โครงการแปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นอุปกรณ์ในการปลูกพืชผักสวนครัว มี นายธีระยุทธ อาจระขันธุ์ ครูประจำโรงเรียนสุเหร่าหะยีมีนา เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจาก เป็นนักปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ โดยชักชวนครูภายในโรงเรียนมาเรียนรู้การทำปุ๋ยมูลไส้เดือน การชักชวนนักเรียนที่ชอบเล่นกีฬาประเภทฟุตบอล มาร่วมประดิษฐ์ พื้นที่เพาะปลูกผักปลอดสารพิษ

3. โครงการแปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นผลงานสิ่งประดิษฐ์ มี นางอุไรวรรณ นุตตะโยธิน ผู้อำนวยการศูนย์เด็กเล็ก เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ โดยสามารถออกแบบผลงานอย่างสร้างสรรค์ ให้สวยงามเหมาะสมกับเด็กเล็ก มีแนวคิดการประดิษฐ์ ยางรถยนต์เหลือใช้เป็น ของเด็กเล่น และกระเช้าต้นไม้ ชิงช้า และมีอุปนิสัยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ความร่วมมือ การสร้างแนวทางการจัดการขยะอย่างยั่งยืน กับคนต่างศาสนา

4. โครงการสร้างสถานที่คัดแยกขยะอันตราย มี นายธานี สมานตระกูล รองผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าหะยีมีนา เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจากเป็นผู้ติดต่อประสานงานที่มีจิตใจเมตตาในการบอกต่อ เสนอแนวคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอย่างลุ่มละม่อม ตลอดจนเป็นนักกิจกรรม โดยสนับสนุน ให้นำแนวทาง ชี้แนะ วางแผนการดำเนินงาน ไปสู่บุคลากรในสังกัด เช่น ครู นักการ

3. ชุมชนแผ่นดินทองนุรุดดินพัฒนา อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

ความกระตือรือร้นของประธานชุมชน กรรมการชุมชน และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในชุมชน ทำให้โครงการการจัดการขยะสามารถขับเคลื่อนไปได้เป็นอย่างดี เพราะความร่วมมือจากหลายฝ่าย บุคคลที่ขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชน ได้แก่

1. คุณวินัย สุไลมาน ประธานชุมชนนุรุดดิน เป็นผู้ผลักดันโครงการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึก และร่วมใจพัฒนาชุมชน ริเริ่มโครงการต่อยอดต่าง ๆ เช่น ขยะแลกต้นไม้ เป็นต้น

2. คุณประดิษฐ์ มูฮำหมัดยูโซ๊ะ กรรมการชุมชน ทำงานร่วมกับประธานและกรรมการชุมชนในการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการจัดการแยกขยะแก่คนในชุมชน

3. คุณสุปราณี นุ้ยแมนเนตร ครูผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็ก เป็นผู้ดำเนินโครงการการให้ความรู้ และเป็นตัวอย่างแก่เด็กในศูนย์เด็กเล็กในเรื่องการแยกขยะ

4. คุณโฉมยง เฉลยสุข เป็น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ร่วมทีมในการลงพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และการจัดที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะจัดแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายอภิปรายกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จจากการร่วมกิจกรรม และสามารถนำไปต่อยอดได้

กิจกรรมให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน โดยใช้หลัก 3 R ให้กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ โรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนในชุมชน มัสยิด และโรงเรียนสอนศาสนา มูลนิธิเฉลยสุขอนุสรณ์ และบ้านต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสวนวิไลวรรณ ซึ่งนักเรียนและกลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้กับผู้ปกครองที่บ้านต่อ เป็นการสร้างกิจกรรมที่ดี และมีประโยชน์ให้กับครอบครัวและชุมชน อีกทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึก วินัยและความรับผิดชอบให้กับเด็ก ๆ ในชุมชนในการช่วยจัดการขยะ โดยเริ่มจากการแยกขยะในครัวเรือน เป็นต้น

4. ชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

การดำเนินโครงการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา เขตหนองจอก ที่ได้ผลการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ กระบวนการและกลไก ในการดำเนินการได้รับความร่วมมือร่วมใจกับบุคคลหลายฝ่าย คือ

1. คุณสมัย แสงสุข ประธานกรรมการชุมชน เป็นผู้ผลักดัน ประสานงานทุกฝ่ายเพื่อให้ การดำเนินกิจกรรมของโครงการประสบความสำเร็จ

2. คุณดิลก เดวีเลาะ เลขานุการกรรมการชุมชน และเจ้าของบ้านต้นแบบการจัดการในครัวเรือน ซึ่งได้เสียสละเวลาและพื้นที่เพื่อการจัดการปรับและจัดพื้นที่ในการคัดแยกขยะ รวมถึงการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์จากขยะรีไซเคิล รวมถึงการปรับจัดพื้นที่เพื่อให้เป็นจุดเช็คอินของชุมชน ที่ตกแต่งจากขยะรีไซเคิล และยังทำหน้าที่ครูสอนศาสนาที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการนำหลักศาสนาอิสลามเพื่อการลดขยะ ถ่ายทอดให้กับเยาวชนที่มาเรียนศาสนาอีกด้วย

3. คุณประเสริฐ วันหวั่ง ประชาสัมพันธ์กรรมการ และ ทำหน้าที่ครูสอนศาสนาอิสลามให้กับเยาวชนในชุมชนให้ความรู้ เกี่ยวกับการนำหลักศาสนาอิสลามเพื่อการลดขยะ ถ่ายทอดให้กับเยาวชนที่มาเรียนศาสนา

5. ชุมชนล้าสลิทอง อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล / กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ ประสบความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ได้แก่การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับการคัดแยกขยะในครัวเรือนแจกประชาชนในชุมชนให้มีความตระหนักในด้านการลดขยะและการคัดแยกขยะตามหลัก3Rได้อย่างถูกต้องการนำใช้ภาชนะเหลือใช้ไปทำการปลูกผักสวนครัวปลอด สารพิษ โดยการนำขยะประเภท ภาชนะ เช่น ขวดพลาสติก กะละมัง ตะกร้า รวมถึงขยะอุปกรณ์ เช่น ยางรถยนต์ นำไปใช้ปลูกผักปลอดสารพิษสำหรับทานเองในครัวเรือน ช่วยลดค่าใช้จ่ายและแน่ใจได้ว่าปลอดจากสารพิษใด ๆ การทำสบู่จากน้ำมันพืชใช้แล้วเพื่อใช้ในการชำระล้างสิ่งของโดยการนำน้ำมันพืชใช้แล้ว ไปดำเนินการขบวนการผสมกับส่วนผสมเพิ่มเติมในการทำสบู่ นำใส่แม่พิมพ์เพื่อผลิตเป็นสบู่ สำหรับใช้ชำระล้างสิ่งของหรือภาชนะแทนน้ำยาล้างจานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการซื้อใช้น้ำยาล้างจานทั่วไป

อภิปรายกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จจากการร่วมกิจกรรม และสามารถนำไปต่อยอดได้

ปัจจัยหลักที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จ คือ การที่ชุมชนมีผู้นำชุมชนและทีมผู้บริหารชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ มีความเข้มแข็ง และมีความเข้าใจต่อการดำเนินการด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง หลักกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย (Process) เริ่มต้นด้วยการคัดแยกขยะที่ต้นทางตามหลัก 3R ได้แก่ Reduce, Reuse, Recycle เพื่อให้เหลือขยะสำหรับนำไปกำจัดน้อยที่สุด มีการวางแผนดำเนินโครงการ แผนติดตาม และมีการพิจารณาปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การจัดการขยะในครัวเรือนถือเป็นการจัดการขยะที่ต้นทาง อันเป็นผลจากการที่ประชากรในชุมชนนำความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการขยะแต่ละประเภทไปใช้ประโยชน์ ส่งเสริมให้ปริมาณขยะเหลือทิ้งของครัวเรือนและชุมชนลดลง

8. องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนแล้วการวิเคราะห์จากการลงพื้นที่ยังสังเกตได้ว่า ชุมชนมีความตื่นตัวในการก้าวเข้าสู่การประกวดความหวังของชุมชนต้นแบบเกิดขึ้นในแนวคิดที่เป็นแรงบันดาลใจการได้รับความร่วมมือ จากส่วนราชการ เขตหนองจอก เกี่ยวกับการบริหารนโยบายที่มีส่วนช่วยเรื่องการบริหารรถขยะและ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ดำเนินงาน พบว่าหน่วยงานจากภาครัฐให้ความร่วมมือให้แนวคิดความมีส่วนร่วมอย่างมีองค์ความรู้ที่สอดคล้องผนวกกับชุมชนต้นแบบที่ได้นำเสนอไปในช่วงแรกของงานวิจัย

โดยสรุปแล้ว ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ชุมชนนาร่องสามารถดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียงในเรื่องการดำเนินงานที่เป็นการยกระดับมีความต้องการที่จะพัฒนาความรู้ให้การช่วยเหลือในเรื่องของ คุณสมบัติในการส่งเข้าประกวดการขยายต่อไปในอนาคตด้วยกับทั้งห้าชุมชนต้นแบบมีมิติที่ครอบคลุมในทุกแบบสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชนอื่นๆทุกศาสนิกที่อยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน

9. ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยในหลายชุมชนมีพื้นที่ที่สวยงามเป็นแม่น้ำลำคลองเป็นบรรยากาศที่เป็นชนบทที่อยู่ภายในกรุงเทพมหานครการจัดฝึกอบรม เช่นการนำผักตบชวามาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ การพัฒนาคนให้เกิดแนวคิดในการสร้างแหล่งท่องเที่ยว การสร้างวิธีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน อย่างเช่น ประหลาดตุ๊ก แดดเดียวสามารถผลิตและนำขายในรูปแบบออนไลน์เป็นสิ่งที่ควรให้ความรู้ในการดำเนินงาน

การแนะนำชุมชนใกล้เคียงที่มีมิติของชุมชนที่ใกล้เคียงเมื่อสร้างชุมชนนาร่องสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำการขยายผลโครงการวิจัยในครั้งต่อไปอันเป็นสานต่อในเรื่องของการอยู่ร่วมกันบนพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ข้อเสนอแนะที่ได้รับการศึกษาจากข้อมูลทั้งในเรื่องการลงพื้นที่การจัดฝึกอบรมในแต่ละครั้งทั้งหมดของทุกชุมชนถือเป็นโอกาสของการเป็น เจ้าภาพ ต้นแบบของการ

วางแผนงานอย่างเป็นบูรณาการ เพื่อการทำงานที่เห็นผลและมีการประสานงานของแต่ละชุมชนสร้างแนวทางการดำเนินงานทำให้เกิดงานในลักษณะการบริหารจัดการขยะและเป็นการร่วมมืออย่างแท้จริงการให้การสนับสนุนโครงการจากภาครัฐในการขยายผลโครงการวิจัยในครั้งต่อไปจนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในชุมชนใกล้เคียงและช่วยในการรักษาสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศรวมถึงเป็นการใช้งบประมาณของแผ่นดินได้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพต่อไป

REFERENCE

- Christensen, T. (Ed.). (2011). *Solid waste technology and management*. John Wiley & Sons.
- LaGrega, M. D., Buckingham, P. L., & Evans, J. C. (2010). *Hazardous waste management*. Waveland Press.
- McIntyre, A. (2007). *Participatory action research*. Sage publications.
- Muttamara, S., Visvanathan, C., & Alwis, K. U. (1994). Solid waste recycling and reuse in Bangkok. *Waste Management & Research*, 12(2), 151-163.
- Newton, D. E. (2008). *Waste management: A reference handbook*. Bloomsbury Publishing USA.
- Panichayapichet, P. (2022, December 8) *Thailand and greenhouse gas emissions*. Greenhouse Gas Management Organization. Reduce global warming with LESS.
- Policy and Planning Division, Environmental Office of Bangkok. (n.d.). *Love the community, love the environment*. Kaewjao Chom Media and Publications Center.
- Pollution Control Department, Ministry of Natural Resources and Environment. (n.d.). *Guide to making compost from waste*. (Composting). <https://www.pcd.go.th/publication/5001>.
- Rudnik, E. (2019). *Compostable polymer materials*. Newness.
- Tanghirun, P. (2020). The Meaning and Significance of Shura in Islam. *Journal of Eastern University of Management and Technology*. 17(1), 529-542.
- Worapongpat, and Broewongtrakhul, (2022). The development of online social media technology for agricultural tourism, rai khing rice mill community enterprise group. *Journal of Management Science, Udon Thani Rajabhat University*, 4(4), 1-9.
- Yeesoontes, W., Kladvaiyanate, P., Kasemsap, C., Ratanamaneichat, C., Mahamud, T., & Chaiponoi, S. (2025). Community Waste Management in Nong Chok District, Bangkok. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 5(1), 285-294.